

MUZEUL JUDEȚEAN
„AURELIAN SACERDOȚEANU” VÂLCEA

BURIDAVA

XIV

Râmnicu Vâlcea
2020

MUZEUL JUDEȚEAN
„AURELIAN SACERDOȚEANU” VÂLCEA

BURIDAVA

Studii și materiale
XIV

Râmnicu Vâlcea
2020

Colegiul științific / Scientific Board:

Dr. Nikolaus Boroffka, *Deutsches Archäologisches Institut*, Berlin
Dr. Sabin Adrian Luca, *Brukenthal National Museum*, Sibiu
Dr. Cristian Schuster, *Vasile Pârvan Institute of Archaeology*, Bucharest
Dr. Silviu Purece, *Lucian Blaga University*, Sibiu

Colegiul de redacție / Editorial Board:

Dr. Claudiu Aurel Tulugea – redactor șef/chief editor
Dr. Ion Tuțulescu
Dr. Ionuț Dumitrescu
Dr. Carol Terteci
Elena Mitrana

Tehnoredactare / Computer editing: Carol Terteci

Coperta / Cover design: Carol Terteci, Marius Drăghicean

Traduceri / Translations: Ana Maria Tulugea

Responsabilitatea legală pentru conținutul științific al articolelor le revine în totalitate autorilor / The legal responsibility for the content of articles lies with the authors

Revista a fost acreditată de CNCS la categoria C (2012), cod CNCS: PN-II-ACRED-AR-2012-0172 / The Journal has been established by The National Research Council (CNCS) at C category (2012), code: PN-II-ACRED-AR-2012-0172

ISSN 0258-140X

MUZEUL JUDEȚEAN “AURELIAN SACERDOȚEANU” VÂLCEA

Adresa / Address: Calea lui Traian, nr.143, Râmnicu Vâlcea,
ROMÂNIA

Tel./fax: 004/ 0250 738121

E-mail: muzeuljudeteanvalcea@gmail.com

Tipar executat de / Printed by: PCPrint

www.pcprint.ro

Cuprins / Contents

Arheologie / Archaeology

Claudiu TULUGEA

Statuetă antropomorvă din os din colecțiile Muzeului Județean „Aurelian Sacerdoțeanu” Vâlcea //

Anthropomorphic bone statuette from the collections of the "Aurelian Sacerdoțeanu" History Museum of Vâlcea County

9

Ion TUȚULESCU, Carol TERTECI, Andrei HEROIU

Contribuții la sfârșitul epocii bronzului în nord-estul Olteniei. Așezarea de la Zătreni, punct La Peșceana //

Contributions to the End of the Bronze Age in Northeastern Oltenia

17

Cătălin BORANGIC

Pumnalul de tip sica de la Brăneț, Olt //

The sica-type dagger from Brăneț, Olt

61

Istorie / History

Dragoș-Ionuț ECATERINESCU

Istoria cărții vâlcene. Centrul de la Govora //

The History of Vâlcea Book. Govora Center

74

Sorin OANE

Țărănimea vâlceană în politica românească interbelică //

Valcea peasantry in Romanian Interwar Policy

92

Liliana BEU

Ștefan Drăghicescu – ostaș credincios al partidului național liberal și deputat al țăranilor //

Ștefan Drăghicescu – faithful soldier of the national liberal party and deputy of the peasants

121

Dan MOROIANU

Crucea Roșie Română între 1876-1947 //

The Romanian Red Cross between 1876-1947

142

Mioara BURLUȘEANU

Date despre minoritatea evreiască din Pitești //
Data about the Jewish minority in Pitești **153**

Rodica Gabriela HERBEL

Biserica de lemn din satul Cioponești, comuna Stănești //
The wooden church from Cioponești village, Stănești commune **161**

Sabin LUNGOI

Casa memorială „Elena Farago” //
„Elena Farago” Memorial House **170**

Ionuț SĂRARU

Conacul Bălceștilor – Arc peste timp (1828-1948) //
Bălceștilor Mansion – Arch over time (1828-1948) **179**

*Numismatică și Sigilografie / Numismatics and Sigilography***Valentin DOLFI**

Un antoninian din tezaurul de la Ioneștii Govorii, jud. Vâlcea //
One Antoninian from the hoard from Ioneștii Govorii, Vâlcea County **189**

Laurențiu-Ștefan SZEMKOVICS

Sigilii ale domnitorului Constantin Brâncoveanu (1688-1714) //
Seaux du souverain Constantin Brâncoveanu (1688-1714) **195**

*Artă / Art***Diana MIREA, Dragoș-Ionuț ECATERINESCU**

„Un zugrav” transilvănean în custodia Muzeului de Arheologie și Artă Religioasă „pr. Gheorghe I. Petre-Govora” //
„A painter” from Transylvania in the Custody of the Museum of Archeology and Religious Art “Priest Gheorghe I. Petre-Govora” **220**

Adela BARBU-MAIER

Mobilierul pirogravat și pictat de la Conacul Bălceștilor //
Pyrographed and painted furniture from Bălceștilor Mansion **226**

Etnografie / Ethnography

Ionuț-Gabriel DUMITRESCU

Vetre de civilizație românească. Țara Loviștei: patrimoniu și valorizare muzeală //

Hearts of Romanian civilization. Loviștei Country: heritage and museum enhancement

235

Oana Ștefana FLORESCU

Valori ale portului popular vâlcean //

Values of the Vâlcea Folk Costume

245

Alexandru ZAMFIR

Sărbători și obiceiuri de primăvară în Vâlcea //

Holidays and Spring Customs in Vâlcea

258

Restaurare-Conservare / Restoration-Conservation

Diana MIREA

Restaurarea Icoanei Maica Domnului cu Pruncul – Studiu de caz //

The Restoration of the Icon of the Mother of God with the Baby - Case study

263

Daniela BEU

Restaurarea unei ii din colecția Muzeul Satului Vâlcean //

The Restoration of a Romanian blouse from the collection of the Village Museum of Vâlcea

270

Rodica ROTARU

Protejarea patrimoniului muzeal – expoziția de bază a Muzeului de Artă „Casa Simian” //

The Protection of the Museum Heritage - Main Exhibition of Simian House Art Museum

275

Omagiu / Tribute

Claudiu TULUGEA

In Memoriam Petre Purcărescu //

In Memoriam Petre Purcărescu

281

„Un zugrav” transilvănean în custodia Muzeului de Arheologie și Artă Religioasă „pr. Gheorghe I. Petre-Govora”

Diana Mirea*
Dragoș-Ionuț Ecaterinescu**

Keywords: *The Artistic Center of Abrud, Alba County, icon, Coronation of the Virgin Mary, Andrei Vig, 1825.*

Abstract: *„A painter” from Transylvania in the custody of the Museum of Archeology and Religious Art „Priest Gheorghe I. Petre-Govora”. In this article we present the icon of the Coronation of the Virgin Mary, from the Collection of the Museum in Govora resort, painted by a Transylvanian painter, Andrei Vig, from Abrud, who is known to have also painted the Church “Tomnatecu de Sus” (Hunedoara County). The icon is signed and dated in 1825. A specific representation of the Western art, noting through a well-made composition and a harmony of colors, depicts the Father, the Son and the Holy Spirit as the Dove, crowning the Virgin Mary.*

Monumentele istorice și de artă ale Transilvaniei, netăgăduite valori de ordin artistic, se înfățișază ca mărturii și documente privind istoria și cultura națională, scoțând în evidență, cu pregnanță, continuitatea și unitatea de viață a ținuturilor locuite de români.

În secolul al XVIII-lea, stăpânirea habsburgilor asupra Transilvaniei s-a manifestat prin încercarea de răspândire a catolicismului și odată cu acesta a artei specifice vestului Europei. Arta brâncovenescă și postbrâncovenescă din Țara Românească este promovată prin generozitatea principelui Constantin Brâncoveanu, dar și prin numeroșii artiști chemați să zugrăvească bisericile de peste Carpați¹.

Unul dintre centrele artistice recunoscute, la sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea, este cel de la Abrud, județul Alba. Aici, Simion Silaghi-Sălăjeanu, pictor muralist și iconar,

---

* **Dr. Diana Mirea**, conservator, Muzeul Județean „Aurelian Sacerdoțeanu” Vâlcea, Râmnicu Vâlcea, e-mail: scrociob_diana@yahoo.com.

** **Dragoș-Ionuț Ecaterinescu**, muzeograf, Muzeul Județean „Aurelian Sacerdoțeanu” Vâlcea, Râmnicu Vâlcea, e-mail: dragosecaterinescu@yahoo.ro.

¹ Porumb 2003, p. 9.

activ în perioada 1773-1830², i-a avut alături, ca ucenici, pe Gavril Silaghi (fiul său), pe Anton Simion din Cluj și pe **Vég András** din Abrud.

Andrei Vig semnează peretele sudic al altarului bisericii din Tomnatecu de Sus (jud. Hunedoara)³. „Această sfântă beserică s-au zugrăvit d[e] Vig Andraș din Abrud în 1807”⁴ și de „Sabo Mihai, Câmpeni, anno 1807”⁵. Alte lucrări ale sale se pare că nu se cunosc. Remarcăm rusticizarea și influențele specifice artei din vestul Europei prezente în această biserică. Personajele sunt redată într-o poziție statică, fiind completate de atributul iconografic obișnuit. Compozițiile ample, realizate în general cu multe personaje, ale căror portrete reprezintă o diversitate de caractere pline de expresivitate, paleta cromatică, bine echilibrată, în gamă restrânsă folosită, rezumându-se la culorile simbolice, dar bine prelucrate, dându-le prețiozitate, sunt câteva din particularitățile acestei creații.

Întâmplător, la muzeul din Băile Govora se află o icoană rară, inscripționată și datată 1825: stânga sus - *Sf(?)nta*; dreapta sus - < *Tre(1)me* >; stânga jos - *De Zugrav*; dreapta jos - *Vig Andrei*⁶.

Încoronarea Maicii Domnului⁷ sau **Sfânta Treime încoronând Fecioara** este o temă iconografică întâlnită în pictura murală a bisericilor ortodoxe din țara noastră cât și în picturile cu conotație religioasă ale artiștilor din Evul Mediu occidental.

Încă de la început trebuie subliniată preocuparea pictorului pentru realizarea compoziției și armonia cromaticii, acestea fiind elemente pe care critica de artă le consideră esențiale în maturitatea artistică. Icoana lui Vig reflectă un mod de gândire specific țaranului transilvănean, trăitor într-un spațiu intercultural, fiind o expresie a interferenței gândirii religioase răsăritene cu iconografia populară apuseană.

---

² Dumitran 2012, p. 61-63.

³ Cod LMI: HD-II-m-B-03467.

⁴ Dumitran 2012, p. 74.

⁵ https://ro.m.wikipedia.org/wiki/biserica_de_lemn_din_Tomnatecu_de_Sus, accesat în septembrie 2019.

⁶ Bălan 2005, p. 153.

⁷ Nr. inv. 469; Dimensiuni: L. 82,5 cm, l. 61,5 cm, gr. 3 cm; Litere și cifre de 0,5-0,8 cm și 3,5 cm cu maroniu; Tehnică: tempera pe lemn, panou format din trei scânduri, profilat în partea de sus, foiță de aur; Stare de conservare: relativ bună (desprinderi de strat pictural, depuneri aderente).

Tipul de reprezentare, inspirat din pictura religioasă apuseană, apărut în secolul al XV-lea, când arta gotică atinge maturitatea, ne prezintă pe Tatăl bătrân, Fiul tânăr și Duhul Sfânt, sub formă de porumbel, încoronând-o pe Fecioara Maria.

Dumnezeu-Tatăl este înfățișat sub chipul unui bătrân venerabil, cu părul lung și alb, pieptănat pe spate, îmbrăcat în veșminte strălucitoare, ținând în mâna dreaptă sceptrul puterii și al stăpânirii veșnice, protejând globul. În ceea ce privește cea de-a doua persoană a Sfintei Treimi, Dumnezeu-Fiul ține crucea în mâna stângă și apare reprezentat, în pictură, ca un bărbat cu părul șaten și cu ochii vii. Pe chipul său se oglindește sfințenia, seriozitatea, demnitatea și o nespusă bunătate⁸. A treia persoană, Sfântul Duh, este înfățișată în chip de porumbel, simbol al păcii și purității. Cele trei persoane ale Sfintei Treimi pun o coroană pe capul Fecioarei.

Maica Domnului este redată central, mai jos decât Sfânta Treime, ținând în mâna stângă un buchet de crini, care simbolizează fecioria și neprihănirea Mariei. Fața Maicii Domnului este prelungă, nasul lung și ascuțit, gura mică iar ochii sunt mari, sumbri sub sprâncenele arcuite. Chipul său, plin de măreția cerească, poartă, în același timp, întregul omenesc. Scena se petrece într-un cadru exterior acestei lumi, pe nori.

Nimic n-ar distinge una de cealaltă fizionomiile celor prezentați dacă n-ar fi relația pe care o fizionomie o exprimă în privința „alteia”. Chipurile nu sunt nici opuse, nici juxtapuse, ci „puse” una prin raport cu cealaltă – puse nu *în fața* celeilalte, ci *în* cealaltă, în așa fel că tocmai în această relație de iubire, în care fiecare persoană divină se identifică ca și distinctă, se afirmă și se bucură de fericirea ei. Fiecare persoană divină tinde spre cealaltă ca spre termenul în care își obține plenitudinea.

Cromatică joacă un rol important în viziunea compozițională. Una dintre trăsăturile distinctive ale icoanei sunt veșmintele. Ele acoperă trupul în întregime. Există două aspecte importante cu privire la veșminte: faldurile destul de ample, sub forme geometrice, și culorile utilizate. Culoarea veșmintelor este o combinație între verde și auriu, culori încărcate de semnificații: verdele (simbol al regenerării spirituale, este în mod frecvent culoarea vestitorilor Duhului Sfânt) și auriul (simbol al credinței și al vieții veșnice). Auriul nu este o culoare întâlnită în natură, iar fondul auriu al icoanei întărește impresia unui spațiu unde trupurile nu mai trebuie să se conformeze elementelor din

---

⁸ Dionisie din Furna 2000, p. 147, 148.

peisaj sau de arhitectură astfel că, eliberate de ceea ce este pământesc, ele sunt spiritualizate. Prin asocierea de culori, merit al talentului artistic al lui Andrei Vig, icoana ajunge să traducă, dincolo de realitatea obiectului, un mesaj profund, spiritual, perceput prin inconștient.

Figurile divine ale icoanei lui Vig nu au vârstă și totuși produc o puternică impresie de tinerețe, introducând pe credincios în realitatea vie a personajelor și punând în evidență participarea întregii Sfinte Treimi la întrupare. Fizionomiile și gesturile nu au fost „construite” în vederea farmecului și, totuși, farmecul care se degajă este imens, dovedind valoarea autorului și contribuind la întregirea informațiilor, nu foarte numeroase până acum, referitoare la activitatea zugravului Andrei Vig.

BIBLIOGRAFIE

Surse inedite

Colecția de Arheologie și Artă Religioasă „pr. Gheorghe I. Petre-Govora”.

Biserica de lemn „Buna Vestire” din Tomnatecu de Sus (județul Hunedoara).

Surse edite

Bălan 2005 – Constantin Bălan, Inscripții medievale și din epoca modernă a României, Județul istoric Vâlcea (sec. XIV-1848), Editura Academiei Române, București, 2005.

Dionisie din Furna 2000 – Dionisie din Furna, Erminia picturii bizantine, Editura Sophia, București, 2000.

Dumitran 2012 – Ana Dumitran, Patrimonium Apulense XII, Editura Altip, Alba Iulia, 2012.

Porumb 2003 – Marius Porumb, Un veac de pictură românească din Transilvania – secolul XVIII, Editura Meridiane, București, 2003.

Surse electronice

https://ro.m.wikipedia.org/wiki/biserica_de_lemn_din_Tomnatecu_de_Sus, accesat în septembrie 2019.

Biserica de lemn din Tomnatecu de Sus (vedere de ansamblu)⁹

Detaliu pictură interioară

---

⁹ Sursa foto: https://ro.m.wikipedia.org/wiki/biserica_de_lemn_din_Tomnatecu_de_Sus, accesat în septembrie 2019.

СФѢТА

18
А.Е. Золотник

25.
Виг. Андрей.

Încoronarea Maicii Domnului